Marja Rämä

Tuntematon psykologi

Voisi olla totta ja ehkä onkin

TUNTEMATON PSYKOLOGI

TUNTEMATON PSYKOLOGI

Voisi olla totta ja ehkä onkin

MARJA RÄMÄ

Kirjoittajan aikaisemmat julkaisut

HARJASTUKAT – Seitsemän tarinaa hevosena elämisestä 2016

ARTEMIS – Kaikki elämäni kissat 2016

TERVEISIN MARJA – Yökävelijä 2016

VALEPOTILAS – Päiväkirjamerkintöjä suljetulta osastolta 2017

HARJOITTELIJA – Onnettaren hylkäämät 2018

MARRASKUUN KÄRPÄSET – Aikamatkalta 1938-2018 2018

Tuntematon psykologi

Copyright © Marja Rämä

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9 7895 2800 8279

LUKIJALLE

Täällä tutussa ja turvallisessa maassamme meillä on vapaus valita, missä asumme, mitä opiskelemme ja missä haluamme työskennellä. Usein kuitenkin valitseminen on vaikeaa niin monien vaihtoehtojen välillä.

Nuorella ihmisellä on edessään tienhaaroja ja empiessään moni tekee väärän valinnan. Onneksemme voimme palata takaisin ja ottaa uuden suunnan.

Näitä tarinoita kirjoittajalle muisteleva henkilö oli löytänyt oman suuntansa poikkeavalla tavalla ja onnistunut välillä turhautuenkin kouluttautumaan ammattiin, jossa oli mahdollista toteuttaa sisäistä tarvettaan olla läsnä erilaisten ja todellisuuden taakse kätkeytyneidenkin ihmisten kanssa.

Kirjallisuudesta löytyy monia ”Tuntemattomia”. Tämän kirjan päähenkilö haluaa olla tieten tahtoen tuntematon ja tunnistamaton. Hänen elämäntarinaansa värittävät kokemukset mielisairaalan virkistystoiminnasta suljetulta osastolta käsin.

Tämän tarinan kertominen sai alkunsa kirjoittajan ehdotuksesta.

Marja Rämä

Alapitkän Koskiniemellä 20.12.2018

ELÄMÄKIN OPETTAA - EI VAIN SIPERIA.

AJATUKSIA HERÄTTÄNYT MUOTOKUVA

Se oli syksyä 2002, kun presidentti Tarja Halosen muotokuva paljastettiin. Jonkinlainen kohuhan siitä nousi, ja minäkin tunsin myötähäpeää kuvahirvityksestä. Eikö kaksi kautta istuneesta presidentistä olisi pitänyt tehdä siloisempi ja todemman mukainen maalaus.

Pitikö uskoa, että presidentti itse oli hyväksynyt tuollaisen näkemyksen itsestään – tuntui melkoiselta pilalta. Ei kai kyse ollut huonosta itsetunnosta, tunnettiinhan Tarja Halonen ohjakset lujasti käsissään pitävänä naisena.

Olin tutustunut kuvan maalanneeseen taiteilijaan ja hänen työhönsä Nikkilän sairaalan taideterapeuttina ja arvostanut hänen toimintaansa potilaiden kanssa. Miksi hän kuitenkin kuvasi maalauksissaan kaikkea kuin harson läpi. Oliko aina ollut niin, vai vaikuttiko työ psyykkisesti sairaiden ihmisten kanssa tuolla tavalla? Tiedän hänen opiskelleen maalaustaidetta ja valmistuneen vuonna 1949 Taideakatemian koulusta.

Hän on senkin jälkeen opiskellut maalaustaidetta ja saanut lukuisia palkintoja Suomessa ja ulkomaillakin. Hän on siis varteenotettava taiteilija! Miksi siis ihmettelen hänen näkemystään presidentti Halosesta – sehän on taidetta!

Opintokäynnilläni Nikkilän sairaalassa joskus 1980 -luvun lopulla tapasin Wardin pikaisesti ja sain hänestä ujon vaikutelman. Ihailen hänen omistautumistaan taideterapian pitkäjänteisessä työssä psykiatristen potilaiden kanssa.

Nikkilän historiallinen ja ainutlaatuinen yhteisö on muisto vain, niin kuin on monen muunkin psykiatrisen hoitolaitoksen kohtalo ollut Suomessa. Pieniä yksiköitä on siellä täällä, eivätkä ne tulevaisuudessakaan muodostu samankaltaisiksi kuin Nikkilä, tai muut entiset ”piirisairaalat”. Se aika on jäänyt historiaan.

Katsellessani opinnäytetyönä tekemääni tutkielmaa ”Taideterapia psykoottisten potilaiden hoidon osana”, palautui mieleeni joukko omia kokemuksiani suljetulla osastolla. Olihan se omituinen päähänpisto hakeutua mielisairaalaan piiloon jengikavereiden uhkailuja. Se oli kuitenkin käännekohta elämässäni ja olen kiitollinen kuukausista, jotka sain viettää turvallisessa ja kasvattavassa ympäristössä.

Etsiessäni aineistoa tutkielmaani, löysin tietoja Rafael Wardin elämästä, taustasta ja koulutuksesta taiteilijaksi. Minua kiinnosti hänen valintansa ryhtyä toimimaan mielisairaalan taideterapeuttina oman taiteen tekemisensä ohella. Hyppäsikö hän tietoisesti siihen osaan, vai oliko se sattuman sanelema valinta?

Vaikka enoni oli graafikko ja maalari, omalla hauskalla tavallaan ja itsellänikin taito sormenpäissäni piirtämiseen, en ollut nuorena kokenut kutsumusta alalle!

Näitä miettiessäni annoin ajatusteni lentää muutamien vuosien taakse.

PIIRUSTUSKERHO

Se oli aloitettu vaatimattomasti pienessä, henkilökunnan tyhjentyneessä asunnossa ja sen vetäjänä toimi sairaanhoitaja Marja, jolla ei ollut koulutusta, eikä muuta tietoa taideterapiasta kuin oma intuitionsa piirtämisen ja värien maailman parantavasta vaikutuksesta.

Vaatimattoman toiminnan aloittamiseksi sairaalan keskusvarastosta oli saatu piirustuslehtiöitä, vesivärejä ja siveltimiä. Koska sairaalassa toimi askarteluohjaajia ja toimintaterapia oli monimuotoista, aika monia tarvikkeita oli saatu myös sitä kautta.

Ensin näytti siltä, että henkilökunnan lapset olivat kiinnostuneempia piirtämisestä kuin potilaat ja heitä tuli koulun jälkeen ”luokka” täyteen! Se ei kuitenkaan ollut kerhon tarkoitus ja pian lapset ymmärsivät ja löysivät uudenlaisia harrastuksia.

Olin mukana aika pian ja levitin sanaa omalla hoito-osastollani ja puutarhalla, missä kävin välillä ”töissä”.

Suljetun miesosaston potilaissa oli muutamia hyviä piirtäjiä, mutta koska osaston tiloissa ei ollut sopivaa huonetta, eivät nämä lahjakkuudet päässeet esiin. Heille tästä mahdollisuudesta päästä osaston ulkopuolelle tuli henkireikä ja suurin osa kerhon piirtäjistä olikin juuri samalta osastolta kuin minäkin.

Pari katkaisuhoidossa ollutta oikeaa taiteilijaa oli käynyt vierailemassa ja antamassa muille potilaille pieniä vinkkejä värien sekoittelusta ja perspektiivin käytöstä. Vetäjämme oli heille kiitollinen tuesta.

Muistelen Marjan puhelleen jonkun hoitajan kanssa, että muuta tukea kerholle ei ole annettu kuin huonetila ja vähän tarvikkeita. Hän aikoikin anoa osastoryhmän ylihoitajalta lupaa saada ostaa akryylivärejä ja niille sopivia siveltimiä kuopiolaisesta askartelukaupasta.

Lupa oli saatu ja niin rohkeimmat kerholaiset alkoivat opetella oikeaa maalaamista uusilla väreillä. Tuloksena nähtiin ihan öljyvärimaalauksia muistuttavia maisemia ja asetelmia.

Nämä uudet värit olivat vesiohenteisia ja helppoja käsitellä. Niillä maalattiin pahvilevyille, vanerin paloille ja lopulta vaatehuollosta saaduille, poistetuille kangaspaloille mitä erikoisimpia näkemyksiä ympäristöstä, esineistä ja eläimistä.

Niistä tuli värisinfoniaa – oikeaa kakofoniaa, mutta kaikilla oli hauskaa ja vähitellen jotkut alkoivat löytää oman tyylinsä ilmaista tunteitaan. Yksi kerholainen värkkäsi kankaille kehyksiä puuaskartelusta saamistaan rimoista ja sillä tavalla tauluista tuli oikean näköisiä ja niitä oli helppo ripustaa seinille.

Kerhopäivästä tuli odotettu tilaisuus. Aika oli kuitenkin rajattu vain iltapäivän tunneiksi kerran viikossa ja se oli liian vähän. Tilanteeseen tuli muutos, kun huoneisto pantiin remonttiin ja rakennusosaston miehet repivät alas seiniä ja heittelivät kerhon tarvikkeet roskien sekaan pitkin lattioita.

Kirja kertoo kehitystarinan nuorisojengistä irtautuneesta nuorukaisesta ja hänen tiestään mielisairaalan suljetun osaston kautta yliopistoon ja kouluttautumisestaan psykologian maisteriksi.

9 789528 008279

BoD™ BOOKS on DEMAND

www.bod.fi